

konvencija o varstvu svetovne naravne in kulturne dediščine, sta Bosna in Hercegovina ter Črna gora sklenili dogovor, ki je očitno močnejši od vseh teh zakonov in predpisov, ker pač tako hočejo energetiki in tisti, ki so sklenili ta dogovor. Slovenski planinci smo nekoč pred leti že zastavili svoj glas za ohranitev kanjona Tare. Čeprav so zdaj drugačni časi, ko kaže, kot da naj bi se vsak ubadal predvsem z lastnimi težavami in problemi, bi morali vendarle spet povzdigniti svoj glas in z vsemi sredstvi opozoriti svetovno javnost na najnovejšo grožnjo Tari. Preprečiti bi bilo treba Svetovni banki iz Washingtona, da bi financirala gradnjo hidroelektrarne Buk Bijela na Drini; če ne bo denarja, ne bo niti možnosti za škodo, ki bi v naravi nastala z nepremišljeno gradnjo. Prav tako bi se bilo treba postaviti po robu pustolovskim gradbeniškim načrtom, ki varstvu narave ne posebejajo nikakršne pozornosti.

PLANINCI SMO SPET NA POTEZI

Celotno območje kanjona Tare bi moralo dobiti enotno pravno in praktično varstvo, ob tej reki pa bi bilo treba spodbujati samo dejavnosti, ki ne bi podirale naravnega ravnovesja in uničevale okolja.

Kot piše v svojem pismu velik zagovornik Tare Cane Janičičević iz Pljevlje v Črni gori, je katastrofa za Taro to, kar ponujajo energetiki z gradnjo hidrocentrale Buk Bijela na Drini. To barbarsko in vandalsko potezo, pravi, je mogoče nad reko narediti samo enkrat, pa bo uničena za zmeraj, kajti popravnega izpita ne bo moglo biti. To bi pravzaprav morali vedeti vsi, ki hočejo grobo posegati v tamkajšnjo naravo: naj torej meč, ki so ga energetiki pripravili za naravo Tare, spravijo nazaj v nožnico zdrave pameti. Slovenski planinci pa naj bi se kljub političnim nesporazumom zadnjega časa zavzeli za Taro, kakršno je ustvarila narava.

JUBILEJ SINA PRVEGA PREDSEDNIKA SPD

DR. JANKO OROŽEN SLAVI 93 LET

LADISLAV CVETKO

Bližamo se 100. obletnici slovenske planinske organizacije (1893—1993), kar je znano večini slovenskih planincev. Menda pa jih med njimi prav malo ve, da živi med nami 93-letni sin prvega predsednika SPD profesorja Frana Orožna, doktor prava Janko Orožen.

Gospod J. Orožen prebiva s svojo življenjsko družico gospo Barbaro od leta 1969 tiho in umirjeno življenje v Kranju. V to mesto ob vznožju Karavank in Kamniških planin je prišel kot povratnik-emigrant iz Italije, kamor se je moral konec poletja leta 1945 umakniti pred prestajanjem kazni, ki mu jo je izreklo Vojaško sodišče v Ljubljani zaradi »sodelovanja v okupatorjem« (kar je bilo po njegovi izjavi čisto navadna farsa).

V teh letih njegovega odmaknjenega življenja v Kranju mu je postala najljubša gora samotni Stegovnik (1692 m), na katerem je bil zadnjič pred dvema letoma, do svojega 81. leta pa se je še celo smučal.

Sicer pa je bilo njegovo življenje pestro in bogato zlasti na planinskem področju. Že kot dijak je v Rajhenburgu (današnja Brestanica) ustanovil planinski krožek Planika, pod okriljem katerega so prirajali izlete v Zasavsko hribovje ter raziskovali tamkajšnje podzemске jame. Pozneje je bil v Ljubljani v gimnaziji med ustanovitelji prijateljskega kluba Bor, v okrilju katerega so izdali lasten časopis, va-

Dr. Janko Orožen

dili plezanje na Turncu pod Grmado in gojili alpinizem.

Ko je študiral v Innsbrucku, je bil član Tyroler-Alpenkluba, v času službovanja v Celju po prvi vojni pa je bil v odboru tamkajšnje podružnice SPD. Prav tako je bil po prihodu v Maribor leta 1924 aktiven odbornik SPD tudi v tem mestu, kjer je bil celo njegov podpredsednik pred izbruhom zadnje vojne leta 1941. V Mariboru je bil med ustanovitelji zimsko-športnega odseka SPD, kjer je vpeljal vsakoletni turni smuk prek Pohorja, imenovan Orožnov smuk prek Pohorja, ki je bil prvič izveden leta 1934; dr. Orožen je bil sam na njem 5-krat aktivni udeleženec. Bil je tudi smu-

čarski sodnik celo na tekmah nemškega kluba Rapid. V športu in alpinizmu je bil mednarodno usmerjen in je bil kot tak član Akademске sekcije D. u. Ö. Alpenvereina v Gradcu, v obdobju bivanja v emigraciji pa član sekcij C. A. I. v Torinu in Udinah (Vidmu).

V mlajših letih je bil aktiven tudi pri sokolskih društvih. S to organizacijo je bil ob ustanovitvi Jugoslavije leta 1919 na vsesokolskem zletu v Novem Sadu.

Dr. Janko Orožen pravi, da je bil vseskozi, že od mladih nog, humanistično usmerjen. Je navdušen občudovalec prirode, velik ljubitelj alpske flore in favne, njegov konjiček pa je zlasti gorska kartografija.

Že v 7. letu starosti se je na vrhu Lisce nad Rajhenburgom zaobljubil, da bo postal zvest hribom oziroma goram. Ta njegova zaobljuba ga je zatem v njegovem dolgem življenju res vodila po najvišjih vrhovih Evrope — na Mont Blanc, Breithorn, Ortler, Grossglockner, Grossvenediger ter na številne vrhove v Dolomitih,

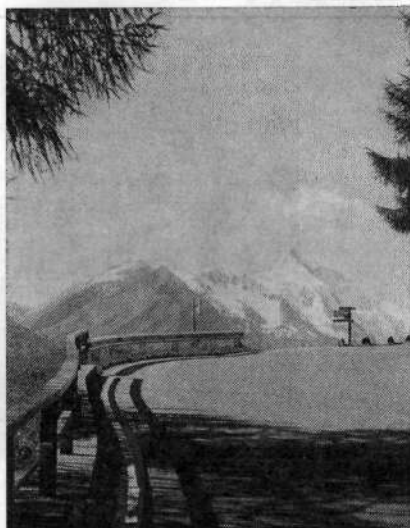
nikoli pa ni zanemarjal domačih vrhov vsepovsod po svoji domovini.

Spominja se med drugim, da je bilo najlepše turno smučanje od Kredarice do Vogla, ker je bila pred zadnjo vojno ta gorska smučka proga vzorno markirana in tudi kočje ob njej so bile odprte ter dobro oskrbovane.

V predvojnem Mariboru je bil dr. Orožen ugleden meščan ter kot humanist včlanjen v ekskluzivnem Rotary Clubu in bil celo njegov zakladnik, zaradi česar je imel takoj po okupaciji Maribora precej neprijetnosti z gestapom. Zato je že maja leta 1941 pobegnil v Ljubljano, kjer je nato preživel vsa štiri leta vojne ter nato, kot že rečeno, ponovno pred »osvoboditelji« prebežal čez Zahodne Julijske Alpe.

Doktor Janko Orožen dne 7. decembra letos slavi 93 let svojega bogatega planinskega in tudi sicer pestrega življenja, za kar mu vsi znanci in še več neznanih slovenskih planincev izražamo iskrene čestitke ter se mu zahvaljujemo za njegove zasluge v prid slovenskega planinstva.

Grossglockner — koncept '92

Cesta čez Grossglockner (najvišja gora Avstrije ima tudi staro ledinsko ime Veliki Klek; tisti, ki narobe prevajajo nazaj iz nemščine v Velikega Zvonarja, ne poznajo zgodovine in delajo silo obema jezikom) je po uradni statistiki druga najbolj obiskana turistična točka Avstrije; prvo mesto pripada cesarski palači Schönbrunn na Dunaju. Cesta je speljana po sledih starega rimskega prehoda čez Visoke Ture; vedno je pomenila strateško povezavo med Beneško republiko in Salzburgom. Po najvišji avstrijski gori ima samo

ime, sicer pa je speljana daleč stran in edino, kar jo povezuje z goro, so čudoviti razgledi nanjo. Več tisoč avtomobilov vsak dan v poletni sezoni pomeni vedno večjo obremenitev okolja, parkirišča ob cesti so vedno premajhna, ogromno parkirno hišo na Franz-Josef-Höhe morajo vsako leto nadzidati za eno nadstropje in podaljšati. Vozniki plačujejo cestnino (ki ni majhna), toda problemi prevelikega prometa postajajo komaj obvladljivi. Narodni park Visoke Ture je zaradi ceste prerezan na dva dela, to pa se ne sklada z normativi iz konvencije IUCN.

Letos je cestno upravo prevzelo pomlajeno vodstvo. Avstrijsko javnost so šokirali z novim konceptom. Čeprav ga je predlagala cestna uprava, je koncept voda na mlin prizadevanjem uprave narodnega parka.

Kaj načrtujejo? Leta 1991 bodo izvedli prvo fazo: promet bodo dovolili le avtomobilom s katalizatorji. Šok pripravljajo za leto 1992: popolno zaporo ceste za vsakršen javni promet; turiste bodo vozili le majhni lokalni avtobusi — nekaj sto jih bodo morali kupiti. Široko asfaltirana parkirišča ob cesti bodo re-naturirali v nekdanje travnike, parkirni kolos na vrhu pa preuredili v evropski informacijski center varovanja narave in okolja. Poleg prednosti za naravo in okolje ima koncept '92 zelo jasno in hladno finančno računico: doslej so pobirali cestnino, odslej bodo pobirali za avtobusne vozovnice. Več sto majhnih avtobusov bo prineslo tudi enako število delovnih mest za domačine.

Janez Bizjak